

Toimintamalli

Suuri osa irtipäästetyistä kuvuista, freebageista ja jopa hyppääjistä voidaan pelastaa tarpeeksi pitkillä tikkailla.

Toiminta alkaa siis kunnollisilla kaksi- tai kolmiosaisilla jatkotikkailla, joita pitkin puussa oleva hyppääjä voi laskeutua alas verrattain turvallisesti, ja toisaalta kuvun tai muiden osien hakeminen puusta onnistuu joskus jo sinällään.

Suomen metsissä tavallisin mänty kasvaa 15-30 metriä korkeaksi, jopa 40 metriseksi. Oksatonta runkoa on tavallisesti puolet korkeudesta.

Tavanomainen kaksiosainen jatkotikas (kuten kuvassa) ylettyy noin viiteen metriin, joten pelkästään sillä pelastaminen onnistuu yleensä vain matalimmista männyistä ja sillä hyvällä tuurilla, että hyppääjä ja/tai osat ovat kiinni vain alimmissa oksissa.

Korkeammalle puuhun pelastaja pääsee joskus kiipeämällä oksia pitkin, mutta toisinaan oksatonta runkoa jatkuu vielä monta metriä tikkaiden yläpuolelle. Tämä onnistuu käytännössä järkevimmin vain tolppakengillä.

Pelastaja tulee varmistaa putoamisen varalta. Tikkaiden kiipeämiskorkeus (0-5m) yleensä ei ole erityisen vaarallinen korkeus, mutta jo tikkaiden yläpäästä työskennellessä putoaminen voi vammauttaa. Ylemmäksi mentäessä varmistus on ehdoton edellytys turvalliselle pelastamiselle.

Kuvassa on käytetty varmistustapana kiipeilijöiden käyttämää alaköysikiipeilyteknikkaa. Siinä sekä pelastajalla, että maassa olevalla varmistajalla on päällään kiipeilyvaljaat. Varmistaja syöttää lisää köyttä varmistuslaitteen läpi kiipeilijän kiivetessä korkeammalle.

Kiipeilijä rakentaa varmistuspisteitä tasaisin, esimerkiksi kahden metrin välein ylöspäin kiivetessään. Varmistuspiste tehdään kiertämällä nauhalenkki rungon ympäri leivonpääsolmulle mielellään oksan

yläpuolelle, laittamalla siihen sulkurengas, ja klippaamalla köysi läpi sulkurenkaasta. Viimeisin varmistuspiste on aina ns. ”aktiivinen” varmistus, jonka varaan kiipeilijä pudotessaan jää.

Tällä tekniikalla putoamistilanteessa pudotusta tulee kaksinkertaisena se matka, jonka kiipeilijä on viimeisen varmistuspisteen yläpuolella. Koska käytetty dynaaminen kiipeilyköysi kuitenkin joustaa, ei putoaminen todennäköisesti aiheuta muita vammoja kuin naarmuuntumista oksistoon.

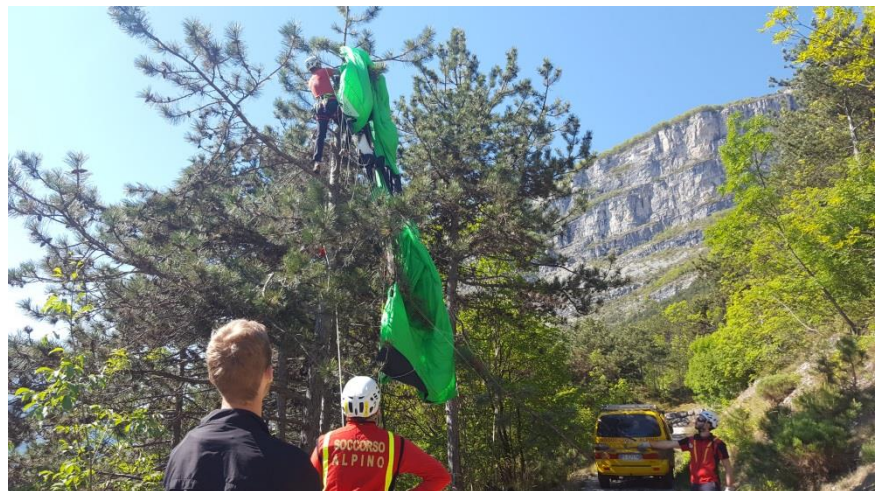
Putoamisen vaara on lisäksi vain ylöspäin kiivettäessä. Kun pelastaja saavuttaa työskentelypisteensä, hän rakentaa viimeisen varmistuksen tähän korkeuteen, jolloin putoamismatka on käytännössä nolla, vaikka pelastaja irtoaisi rungosta työskennellessään.

Lisäksi tarvitaan piste, jonka avulla hyppääjä voidaan laskea turvallisesti alas. Tätä varten pelastajalla on ylimääräinen nauhalenkki ja sulkurengas, jolla hän kiinnittää itsensä puuhun irrottautuen köydestä. Köysi kiinnitetään hyppääjän valjaisiin, esimerkiksi kolmirengaslukon isoimpaan renkaaseen, jonka jälkeen tehdään irtipäästö. Hyppääjä voidaan laskea alas käytetyllä köydellä varmistajan toimesta. Tämän jälkeen pelastaja voi ottaa köyden taas käyttöönsä ja ruveta laskuvarjon osien pelastustyöhön.

Osien pelastamisessa ehjänä voidaan lisäksi tarvita sahaa oksien katkomiseen. Joskus lisäksi on paikallaan kyetä työntämään osia irti pitkien oksien päästä. Tätä varten pelastaja kuljettaa ylös noustessaan valjaisiinsa kiinnitettyä maasta lähtevää tarvikenarua, jonka avulla hän voi nostaa maasta naruun kiinnitettyjä työkaluja keskeisimpänä teleskooppivarren, jolla osien työntely oksista onnistuu.

Tässä kuvatut työtavat ovat käytännössä samoja, joita pelastuslaitokset ja ulkomaiset pelastusryhmät käyttävät työssään. Kokemusta tällaisista on niin Suomesta kuin esimerkiksi BASE-hyppääjien suosimalta Monte Brentolta (oheiset kuvat).

Tarvikkeet

Tarvittava välineistö koostuu kolmesta osasta.

1. Tolppakengät ja tikkaat
2. Kiipeilyvälineistö
3. Saha, teleskooppivarsi ja muut vastaavat tarvikkeet

Tikkaat esim. Bauhausista yksinkertaiset mallit tai alhaalta paremmin tuetut mallit

<https://www.bauhaus.fi/jatkotikas-corda-3-13-5-37-m.html>

<https://www.bauhaus.fi/jatkotikas-krause-2-x-9-alumiini-5-25-m.html>

Saha, esimerkiksi K-Raudasta

<https://www.k-rauta.fi/tuote/puutarhasaha-fiskars-l-xtract-sw75/6411501238801>

Teleskooppivarsi esimerkiksi Fiskarsin 1400-4000mm tai puoskahaalla varustettu 1,2-2m

<https://www.k-rauta.fi/tuote/teleskooppivarsi-fiskars-m/5905568360427>

<https://www.k-rauta.fi/tuote/puoshaka-teleskooppivarsi/6430022580923>

Tolppakengät ovat hankala harvinaisuus. Niitä saa alan liikkeistä erilaisia, mutta hinnat alkavat 280 eurosta. Tolppatyötä tekevilta yrityksiltä voi yrittää saada käytettynä samoin, kuin esimerkiksi nettikirpputoreilta. Kenkien pariksi tarvittavan stropivyon tekeminen onnistuu DIY-keinoin.

https://www olenius.fi/verkkokauppa/fin/kiipeilykengat_ja_tolppakengat-288

Kiipeilytarvikkeet saa parhaiten alan liikkeestä, esimerkiksi Camusta

<https://www.camu.fi/kiipeily>

Tarvitaan ainakin

- Kahdet valjaat
- Dynaaminen 60 metrin kiipeilyköysi sulkurenkaalla
- Varmistuslaite sulkurenkaalla
- Nauhalenkkejä ja sulkurenkaita arviolta 10 paria (noin 25 metrin nousukorkeus 2m varmistusväylillä)

Seuraavalle sivulle on koottu esimerkkilaskelma Internetistä löytyvin tiedoin. Tarkat tuotteet tulee valita fyysisen tarkastelun ja harkinnan perusteella.

Tarvike	Hintaesimerkki, kalliimpi	Hintaesimerkki, halvempi
Tikkaat	199	99
Teleskooppivarsi	39,95	10,95
Saha	37,95	26,95
Tolppakengät	329	289
Valjaat x2 YHT	110	100
Köysi ja sulkurengas	160	160
Varmistuslaite ja sulkurengas	40	40
Sulkurengas x10 YHT	80	80
Nauhaleikki x10 YHT	200	99
Apunaru 30m	15	15
YHTEENSÄ	1210,9	919,9

Käytännössä siis hankkimalla kaikki uutena liikutaan valinnoista riippuen noin 1000 euron hintaluokassa. Tikapuut kerholla lienee omasta takaa. Samoin tolppakengissä on mahdollisuus saada iso säästö hankkimalla ne käytettyä. Näin ollen kustannus voidaan vaivaa näkemällä painaa jonnekin 600-700 euron tietämille.

Lopuksi

Onko tämä sitten paljon? Emmekö voi luottaa kerhosta löytyviin tekijöihin, joilla on omat varusteet tai paikalliseen pelastuslaitokseen? Omat tekijät, joilla on varusteita omasta takaa, ovat aina hyvä vaihtoehto. Mutta onko heitä paikalla sinä viikonloppuna, kun hyppääjä pitää saada alas tai 1500-3000 euron päävarjo pitäisi saada alas? Jätetäänkö varjo puuhun esimerkiksi viikoksi, kunnes oma tekijä palaa lomamatkalta?

Entä se pelastuslaitos? Allekirjoittaneen kokemus asiasta on se, että pelastuslaitosten valmiudet tällaiseen työhön yleensä eivät ole asiassa kokeneita maallikoita parempia, joskus päinvastoin. Ja vaikka itse köysityöskentely sujuisi hyvin, laskuvarjokaluston huono tuntemus voi johtaa alla kuvatun tapauksen kaltaisiin lisäkustannuksiin.

Tapauksessa radio-oppilas päätyi puuhun. Paikalliselta pelastuslaitokselta onnistui oppilaan laskeminen puusta aivan mallikkaasti, mutta useista neuvoista huolimatta irtipäästön sijaan oppilaan irrottaminen päävarjosta tapahtui katkomalla kaikki kantopunokset ja ohjauspunokset kuvusta. Oppilaan tilanne oli hyvä ja vakaa, eli kiirettä ei ollut. Lisäkustannukset tästä ”pelastuksesta” olivat arviolta 600 euroa, vaikka pelastuslaitoksen työ itsessään olikin verorahoin maksettua.

Tällainen varustekokonaisuus haukkuu siis hintansa jo muutamalla hyvin sujuneella pelastusoperaatiolla, jossa oppilas ja varusteet saadaan nopeasti ja turvallisesti alas sään armoilta niitä enempää vahingoittamatta. Tällaisia tapauksia sattuu joka kausi arviolta 1-3 kappaletta.